

Finansutskottet

Regeringens proposition till riksdagen om en tilläggsbudget för 2024

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen om en tilläggsbudget för 2024 (RP 17/2024 rd): Ärendet har remitterats till finansutskottet för betänkande.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets samtliga delegationer enligt sakinhåll.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Tilläggsbudgetpropositionen för 2024 minskar inkomstposterna med 1 308 miljoner euro och ökar anslagen med 183 miljoner euro.

Inkomstposterna påverkas mest av sänkningen av skatteinkomstkalkylen med 1 399 miljoner euro, som består av sänkningen av inkomstposterna för förvärvs- och kapitalinkomstskatterna (-503 miljoner euro), samfundsskatten (-173 miljoner euro) och mervärdesskatten (-723 miljoner euro). Ändringarna förklaras särskilt av att skatteintäkterna 2023 var lägre än beräknat samt av de försvagade konjunkturutsikterna (finansministeriets prognos i december 2023). Den lägre mervärdesskattekalkylen förklaras också av den ändrade tidpunkten för betalningen av mervärdesskatten i anslutning till anskaffningen av jaktplan.

Det föreslås att kalkylen över inkomster av blandad natur sänks med 139 miljoner euro, vilket bland annat föranleds av att tidtabellen för inkomsterna från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens har preciserats. Det föreslås att statens utdelningsinkomster höjs med 280 miljoner euro. De erhållna extra utdelningsinkomsterna används senare för att finansiera utgifter för regeringens investeringsprogram.

De största utgiftsökningarna föreslås för Gränsbevakningsväsendet för att påskynda byggandet av gränshinder vid östgränsen (tidigareläggning på 74 miljoner euro från 2025) och för att täcka kostnaderna för hanteringen av instrumentaliserad olaglig inresa (12,2 miljoner euro). För ersättningar som betalas för pålsdjur som avlivats på grund av fågelinfluensa föreslås ett tillägg på 44,4 miljoner euro. Försvarsministeriets förvaltningsområde föreslås få 30 miljoner euro för att stödja Ukraina genom att delta i internationell gemensam anskaffning av ammunition. Dessutom före-

Betänkande FiUB 3/2024 rd **Utskottets överväganden**

slås det att sammanlagt 16,5 miljoner euro av de oanvända intäkter av penningspelsverksamheten som tidigare år återgått till bland annat undervisnings- och kulturministeriet riktas till konst- och kulturfinansiering, idrottsverksamhet och ungdomsarbete.

Fullmakter. Det föreslås att Senatkongcernens affärsverks investeringsfullmakt ökas så att investeringarna får medföra utgifter på högst 850 miljoner euro år 2024. Affärsverken får dessutom ingå förbindelser som medför utgifter på högst 850 miljoner euro under de följande finansåren. Det föreslås också att lånefullmakten ökas. Ändringarna möjliggör produktivitetsfrämjande investeringar i lokaler samt investeringar som tillgodoser de statliga säkerhetsmyndigheternas behov.

Det föreslås att fullmakten att godkänna sådana räntestödslån som betalas med medel ur Statens bostadsfond höjs med 750 miljoner euro till 2 250 miljoner euro. Det här föranleds av behovet av att temporärt stödja konjunktur- och sysselsättningsläget inom bostadsbyggandet samt göra det möjligt att genomföra projekt med bostadsrättshus. Det föreslås att fullmakten för borgenslån minskas till 100 miljoner euro, vilket baserar sig på det låga antalet projekt med borgenslån.

Balans. Propositionen ökar statens behov av nettoupplåning med 1 491 miljoner euro 2024. Statens behov av nettoupplåning beräknas uppgå till cirka 12,9 miljarder euro och den budgeterade statsskulden beräknas i slutet av 2024 uppgå till cirka 169 miljarder euro, vilket är cirka 59 procent i förhållande till bruttonationalprodukten. Enligt utskottets uppgifter var siffrorna i propositionen (167 miljarder euro och 58 procent) felaktiga.

Efter den ordinarie budgeten 2024 var den ofördelade reserven 0,7 miljoner euro, och dessutom har en tilläggsbudgetreserv på 400 miljoner euro tagits i bruk. När den ofördelade reserven för 2023 beaktas vid sidan av strukturförändringarna i budgetramen och ökningen av ramutgifterna, uppgår den ofördelade reserven för innevarande år efter tilläggsbudgeten till 376 miljoner euro. I propositionen beaktas inte den ofördelade reserv som blivit oanvänd för 2023 (38 miljoner euro för utgifter av engångsnatur). Detta innebär att den ofördelade reserven på 338 miljoner euro i propositionen är felaktig.

Betänkande FiUB 3/2024 rd
Huvudtitel 30

DETALJMOTIVERING

ANSLAG

Huvudtitel 30

JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

20. Jordbruk och livsmedelsekonomi

20. Veterinärvård och bekämpning av växtskadegörare (förslagsanslag)

Under momentet föreslås ett tillägg på 45,2 miljoner euro, och största delen av det används till ersättningar för pälsdjur som avlivats på grund av fågelinfluensa (44,4 miljoner euro). Sommaren 2023 spred sig sjukdomen snabbt via måsar till pälsdjur, vilket ledde till avlivning av totalt 485 000 djur i 72 pälsdjursfarmer. Med stöd av 83 § i lagen om djursjukdomar (76/2021) har ägaren rätt att av statens medel få ersättning för djur som ska avlivas.

Utskottet påskyndar utbetalningen av ersättningar till en så snar tidpunkt som möjligt och betonar vikten av att trygga gårdarnas försörjning. Ersättningarnas totala belopp beräknas uppgå till 50,7 miljoner euro, varav 6,3 miljoner euro har betalats av anslaget för 2023. Det belopp som ersätts är djurets gängse pris, där man från fall till fall beaktar bland annat djurets ålder.

Utskottet anser det vara viktigt att jord- och skogsbruksministeriet har förberett sig på att förhindra att sjukdomen sprids på nytt genom att den 11 januari 2024 utfärda en förordning om försiktighetsåtgärder där det föreskrivs att bland annat djurhållningsplatser för pälsdjur och foderförråd ska skyddas mot fåglar och andra skadedjur. Detta kommer att minska framtida risker och ersättningsbehov.

SAMMANFATTNING

Enligt propositionen ökas anslagen med 183 405 000 euro, minskas inkomstposterna (utan nettoupplåning och skuldhantering) med 1 307 879 000 euro och ökas nettoupplåningen och skuldhanteringen med 1 491 284 000 euro.

Efter de föreslagna ändringarna uppgår de budgeterade inkomstposterna och anslagen för innevarande år med beaktande av den ordinarie budgeten och tilläggsbudgeten till 88 050 793 000 euro.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Finansutskottets förslag till beslut:

Betänkande FiUB 3/2024 rd

Riksdagen godkänner förslaget till tilläggsbudget för 2024 i proposition RP 17/2024 rd utan ändringar.

Riksdagen beslutar att tilläggsbudgeten för 2024 tillämpas från och med den 25 april 2024.

Helsingfors 16.4.2024

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Markus Lohi cent
vice ordförande Saara Hyrkkö gröna (delvis)
medlem Markku Eestilä saml (delvis)
medlem Seppo Eskelinen sd
medlem Timo Heinonen saml
medlem Marko Kilpi saml
medlem Suna Kymäläinen sd
medlem Aki Lindén sd
medlem Mika Lintilä cent
medlem Joona Räsänen sd
medlem Hanna Sarkkinen vänst
medlem Sari Sarkomaa saml
medlem Sami Savio saf
medlem Ville Valkonen saml
medlem Pia Viitanen sd
medlem Timo Vornanen saf
medlem Ville Vähämäki saf
ersättare Jukka Kopra saml (delvis)
ersättare Krista Mikkonen gröna (delvis)
ersättare Juha Mäenpää saf
ersättare Jari Ronkainen saf
ersättare Jaana Strandman saf
ersättare Henrik Wickström sv.

Sekreterare var

utskottsråd Mari Nuutila
utskottsråd Jonna Berghäll.

Betänkande FiUB 3/2024 rd

Reservation 1/sd

Reservation 1/sd

Allmän motivering

I tilläggsbudgetpropositionen för 2024 sänks kalkylen över skatteinkomsterna med 1 399 miljoner euro. Bakom den kraftiga minskningen av skatteinkomsterna ligger de sänkta intäktskalkylerna för skatterna på förvärvs- och kapitalinkomster (-503 miljoner euro), samfundsskatten (-173 miljoner euro) och mervärdesskatten (-723 miljoner euro).

Som det konstateras i utskottets betänkande förklaras förändringarna särskilt av de försämrade konjunkturutsikterna.

Sedan i somras har det varit klart att den exceptionellt kraftiga nedgången inom bostadsbyggandet hotar att fördjupa och förlänga den recession som spridit sig till hela ekonomin. Det är i sig bra att man i denna tilläggsbudget äntligen vidtar åtgärder för att förhindra att byggbranschens kapacitet försvagas permanent. Åtgärderna är ohjälpligt sena och otillräckliga i en situation som hunnit bli mycket svår. Till exempel förblir de åtgärder som behövs för att påskynda reparationsbyggandet fortfarande begränsade.

Höjningen av investeringsfullmakten för Senatkonzernens affärsverk med 850 miljoner euro är en välkommen åtgärd, liksom också affärsverkens fullmakt att ingå förbindelser som medför utgifter på högst 850 miljoner euro under de följande finansåren. Bra är också att fullmakten att godkänna räntestödslån som stöds med medel ur Statens bostadsfond höjs med 750 miljoner euro till 2 250 miljoner euro. Avigsidan är dock att detta är en överföring från fullmakten för 2026 och 2027, varvid fullmakten för bostadsbyggande till skäligt pris är mindre än planerat under dessa år.

Att dessa åtgärder är brådsakande framhäver ytterligare att beslutet om att stegvis avveckla Statens bostadsfonds verksamhet i enlighet med regeringsprogrammet är oförnuftigt. Om regeringen genomför sina planer på att under regeringsperioden intäktsföra sammanlagt 800 miljoner euro från fonden i statsbudgeten, försämras fondens funktion avsevärt som ett verktyg som lindrar konjunktursituationer av det nuvarande slaget.

Behovet av ny upplåning till följd av att skatteinkomsternas utveckling är sämre än förväntat åskådliggör att det nuvarande ramsystemet fungerar dåligt som ett ankare för finanspolitiken. Ett mer balanserat system som beaktar både inkomster och utgifter styr mer flexibelt de offentliga finanserna mot långsiktiga balansmål och kan beakta till exempel förändringar i skatteuttaget som en del av ramen.

Vi välkomnar tilläggen till Gränsbevakningsväsendet för att påskynda byggandet av ett gränshinder vid östgränsen och för att täcka kostnaderna för åtgärderna för hanteringen av instrumentaliserad olaglig inresa (12,2 miljoner euro). Det finansieringsunderskott som hotar Gränsbevakningsväsendet i slutet av ramperioden bör dock åtgärdas för att Gränsbevakningsväsendet ska få arbetsro att fokusera på sina viktiga uppgifter.

Betänkande FiUB 3/2024 rd
Reservation 1/sd

Tilläggen till försvarsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet är värda att stödjas och nödvändiga i nuläget.

Beslut om avveckling av pälsbranschen och avträdelsestöd

Pälsdjursuppfödningen har nått vägs ände. Branschen har i nuläget ringa betydelse för ekonomin och sysselsättningen. Pälsdjursgårdarnas roll som en grogrund för virusmutationer utgör också en verklig risk för folkhälsan, eftersom överföring av smitta från däggdjur till däggdjur kan leda till nya virusvarianter som ökar virusets förmåga att smitta också människor och orsaka en allvarlig sjukdom. Fågelinfluensan som sprider sig på pälsdjursgårdarna har medfört en stor börda för statens ekonomi, och situationen kan i värsta fall fortgå i flera år eftersom lagen förutsätter att uppfödaren betalas ersättning för djur som avlivas genom myndighetsbeslut. Också coronaviruset förekom under pandemin på pälsdjursgårdarna, till exempel hos mink.

I Finland konstaterades det 2023 fågelinfluensa på sammanlagt 71 pälsdjursgårdar. Dessa gårdar har blivit förordnade att avliva samtliga djur för att utrota smitta. Enligt Livsmedelsverkets uppskattning ska sammanlagt 50,7 miljoner euro betalas i ersättning för pälsdjur som avlivats på beslut av myndigheterna. Av anslaget för 2023 har 6,3 miljoner euro betalats till 35 aktörer i förhandsersättningar. Nu föreslår regeringen 44,4 miljoner euro för ersättningar för pälsdjur som avlivats på grund av fågelinfluensa. Det är fråga om ersättningar i enlighet med lagen och de ska naturligtvis betalas ut. Nu är det dock dags att fatta beslut om att förbjuda pälsdjursuppfödning i Finland under en övergångsperiod och att för uppfödarna ta fram ett omskolningsprogram eller annat avträdelsestöd för att omställningen ska kunna genomföras på ett socialt hållbart sätt.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 1

Riksdagen förutsätter att ramsystemet utvecklas så att det på ett mångsidigare sätt beaktar både utgifter och inkomster i syfte att skapa ett mer balanserat och genomslagskraftigt styrsystem.

Reservationens förslag till uttalande 2

Riksdagen förutsätter att verksamhetsförutsättningarna på lång sikt för Statens bostadsfond och fondens förmåga att fungera som ett kontracykliskt instrument tryggas.

Reservationens förslag till uttalande 3

Riksdagen förutsätter att Gränsbevakningsväsendet under hela ramperioden garanteras tillräckliga resurser i den förändrade situationen.

Betänkande FiUB 3/2024 rd
Reservation 1/sd

Reservationens förslag till uttalande 4

Riksdagen förutsätter att pälsdjursuppfödningen i Finland förbjuds under en övergångsperiod och att pälsdjursuppfödarna erbjuds ett utbildningsprogram eller avträdelsestöd för att omställningen ska genomföras på ett socialt rättvist sätt.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner förslaget till en tilläggsbudget för 2024 enligt betänkandet och

att riksdagen godkänner de ovan föreslagna 4 uttalandena.

Helsingfors 16.4.2024

Joona Räsänen sd
Seppo Eskelinen sd
Suna Kymäläinen sd
Aki Lindén sd
Pia Viitanen sd

Betänkande FiUB 3/2024 rd

Reservation 2/gröna

Reservation 2/gröna

Allmän motivering

Den viktigaste förändringen i tilläggsbudgeten för 2024 är att kalkylen över skatteinkomsterna minskar med 1 399 miljoner euro. Senast nu är det klart att regeringen bör införa lösningar på inkomstsidan för att stärka de offentliga finanserna. Det sjunkande totala skatteuttaget innebär stora utmaningar för balanseringen av de offentliga finanserna. Skatteinkomsterna kan ökas utan att den ekonomiska tillväxten äventyras, till exempel genom att man gallrar bland skattestöd som snedvrider konkurrensen.

Avträdelsestöd behövs för pälsdjursuppfödning

Pälsdjursuppfödningen har stora problem med lönsamheten. Över 60 procent av företagen inom branschen uppvisade ifjol en förlust och värdet av nettoexporten av pälskinn uppgick till endast 0,04 procent av de totala intäkterna från Finlands varuexport. Bankerna anser att pälsdjursuppfödningen är en så riskfylld bransch att de inte beviljar några lån till gårdarna.

Förutom de ekonomiska utmaningarna är pälsdjursuppfödningen förknippad med betydande risker för folkhälsan. De sakkunniga har upprepade gånger varnat för att pälsdjursgårdarna utgör en betydande risk för uppkomsten av nya epidemier och pandemier. Det medför också betydande fiskala risker när staten måste betala ersättning för avlivning av djur. Så länge pälsdjursuppfödningen fortsätter förblir också risken för en pandemi på pälsdjursgårdarna hög.

På grund av den sjunkande efterfrågan på pälsar och opinionen för djurens rättigheter kommer verksamheten inom pälsbranschen att upphöra i Finland i framtiden i vilket fall som helst. En kontrollerad nedläggning av pälsdjursuppfödningen bör därför inledas så snart som möjligt. Flera länder har inom ramen för en övergångsperiod beslutat av avveckla pälsdjursnäringen, och pälsdjursuppfödarna har erbjudits ekonomiskt stöd som en del av omställningen.

När det ekonomiska läget är svårt vore det ekonomiskt förnuftigt att bevilja avträdelsestöd för en kontrollerad avveckling av pälsdjursuppfödningen.

Riktade åtgärder behövs för att avhjälpa situationen inom byggnadsindustrin

Det svaga konjunkturläget påverkas särskilt av situationen inom byggbranschen. Det är motiverat att i tilläggsbudgeten delvis återta nedskärningarna i fullmakterna att godkänna räntestödslån. Det är dock inte en tillräcklig åtgärd för att lindra den svåra situationen inom byggbranschen.

Fler åtgärder måste riktas direkt till byggbranschen. Situationen inom byggbranschen bör lindras till exempel genom att man återtar nedskärningarna i stöden för bostadsproduktion till rimligt pris, satsar på energirenoveringar av bostäder och byggandet av laddningsinfrastruktur för elbilar, minskar det eftersatta underhållet exempelvis i mögelskolor och startar statsfinansierade infraprojekt.

Betänkande FiUB 3/2024 rd Reservation 2/gröna

Det behövs fler satsningar på barns och ungas välbefinnande

Barns och ungas välbefinnande befinner sig i kris. Psykiska störningar hör till de vanligaste hälso problemen bland unga, och enligt Ungdomsbarometern 2022 har 35 procent av de unga sökt vård för psykiska problem eller missbruksproblem.

Regeringen Orpos nedskärningar gäller enligt regeringens egna konsekvensbedömningar särskilt unga. Detta leder till ökad utanförskap bland unga, försvagad sysselsättning och ökad utslagning. Utslagning av unga är mänskligt tragiskt och medför dessutom betydande kostnader också för statsfinanserna.

I tilläggsbudgeten föreslås en satsning av engångsnatur på cirka 3 miljoner euro som riktas till verkstadsverksamhet för unga och uppsökande ungdomsarbete. Det är fint att regeringen inser betydelsen av uppsökande ungdomsarbete och verkstadsverksamhet. De nya satsningarna är dock otillräckliga, eftersom regeringen tidigare har gjort nedskärningar i verkstadsverksamheten för unga och det uppsökande ungdomsarbetet.

Inom ungdomsarbetet utförs ovärderligt arbete. Särskilt det uppsökande ungdomsarbetet når ut till de unga som inte nödvändigtvis nås på något annat sätt, och ungdomsarbetaren kan vara den första trygga och pålitliga vuxna för många.

Behovet av uppsökande ungdomsarbete och förebyggande av utslagning av unga har inte minskat alls under den senaste tiden. Vi föreslår att regeringen slopar nedskärningarna som riktas till unga, och att det uppsökande ungdomsarbetet och arbetet för att förebygga utslagning av unga stärks.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 1

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål bereder en proposition till riksdagen med förslag till kontrollerad nedläggning av och förbud mot pälsdjursuppfödning och om avträdelsestöd för pälsdjursuppfödare.

Reservationens förslag till uttalande 2

Riksdagen förutsätter att regeringen förbättrar situationen inom byggnadsbranschen genom att man återtar nedskärningarna i stöden för bostadsproduktion till rimligt pris, satsar på energirenoveringar av bostäder och byggandet av laddningsinfrastruktur för elbilar, minskar det eftersatta underhållet exempelvis i mögelskolor och med framförhållning startar statsfinansierade infraprojekt.

Detaljmotivering

ANSLAG

Betänkande FiUB 3/2024 rd
Reservation 2/gröna

Huvudtitel 29

UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

91. Ungdomsarbete

51. Verkstadsverksamhet för unga, uppsökande ungdomsarbete samt skol- och läroanstaltsungdomsarbete (reservationsanslag 2 år)

De ungas välbefinnande har inte återställts efter coronapandemin, och således har behovet av uppsökande ungdomsarbete och förebyggande av utanförskap bland unga inte minskat alls. Det uppsökande ungdomsarbetet och arbetet för att förhindra utanförskap bland unga bör stärkas.

Vi föreslår

att moment 29.91.30 ökas med 8 500 000 euro för uppsökande ungdomsarbete och förebyggande av utanförskap bland unga.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner förslaget till tilläggsbudget för 2024 enligt betänkandet men med ändringarna ovan och

att riksdagen godkänner de ovan föreslagna 2 uttalandena.

Helsingfors 16.4.2024

Saara Hyrkkö gröna
Krista Mikkonen gröna

Betänkande FiUB 3/2024 rd
Reservation 3 /vänst

Reservation 3 /vänst

Allmän motivering

Den första tilläggsbudgeten för 2024 är till sin omfattning relativt snäv. Fokus ligger på den betydande minskningen av statens inkomstposter och det ökade underskottet till följd av den samt på att det i tilläggsbudgeten saknas behövliga anslag för motiverade tilläggssatsningar, såsom en återhämtning för byggbranschen som befinner sig i en historisk recession. Det har länge varit känt att underskottet ökar, och till denna del ändrar tilläggsbudgeten inte lägesbilden. Det är dock möjligt att recessionen är längre och djupare än vad som uppskattades i finansministeriets prognos från december, som ligger till grund för uppskattningarna i tilläggsbudgeten. De återhållsamma tilläggssatsningarna i tilläggsbudgeten är i sig välkomna, men de är otillräckliga i förhållande till behoven.

Finland har sedan slutet av 2023 varit inne i en recession som enligt de flesta prognosinstituten uppskattas fortsätta åtminstone till slutet av 2024. Regeringens finanspolitik är i viss mån stimulerande, framför allt på grund av sänkningen av Sysselsättningsfondens socialförsäkringsavgifter och på grund av att det fortfarande finns medel från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens till förfogande exempelvis för att främja en hållbar omställning och digitalisering. Det finns dock ett behov av riktade ytterligare åtgärder inom byggsektorn. Med tanke på hållbarheten i Finlands ekonomi är det viktigt att finanspolitiken fortsätter att stödja återhämtningen tills det ekonomiska konjunkturläget har blivit bättre.

Regeringen har lovat att förelägga riksdagen en mer omfattande tilläggsbudgetproposition ”under slutet av våren”. Förhoppningsvis kommer denna proposition att avhjälpa bristerna i det nu aktuella förslaget. Med beaktande av det ekonomiska konjunkturläget och de befintliga behoven hade det dock senast nu varit dags för korrigerande åtgärder.

DETALJMOTIVERING

ANSLAG

Huvudtitel 30

JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

20. Jordbruk och livsmedelsekonomi

20. Veterinärvård och bekämpning av växtskadegörare (förslagsanslag)

Enligt tilläggsbudgeten beräknas det för pälsdjur som avlivats betalas lagstadgad ersättning till ett belopp av sammanlagt 50,7 miljoner euro, varav 6,3 miljoner euro inföll 2023 och 2024 års andel blir 44,4 miljoner euro.

Betänkande FiUB 3/2024 rd

Reservation 3 /vänst

Enligt utredning till utskottet finns det sammanlagt 72 gårdar där alla djur har avlivats till följd av fågelinfluensa. Dessa gårdar får ta emot nya pälsdjur i september, vilket innebär att det nu vore ett lämpligt tillfälle för dem att upphöra med uppfödningsverksamheten.

Pälsdjursuppfödningen är en etiskt ohållbar näring vars allmänna acceptans och även ekonomiska lönsamhet har minskat under en lång tid. Smittsamma epidemier som fågelinfluensa understryker också sektorns betydande risker och hot i fråga om folkhälsa och nationalekonomi. Pälsdjursuppfödningen är nära vägs ände.

Vänsterförbundet anser att pälsdjursuppfödning bör förbjudas med en skälig övergångstid i stället för att stödjas. Pälsdjursuppfödarna bör erbjudas ett stödpaket för en rättvis omställning som gör det lättare att upphöra med verksamheten och som hjälper företagarna att starta nya företag, skaffa ny utbildning och få nytt arbete. Vi får inte upprepa samma misstag som inom torvsektorn, som upprätthölls för länge med stort stöd till dess att läget på marknaden snabbt och okontrollerat gjorde att branschen gick utför, vilket orsakade stora svårigheter för många aktörer inom sektorn.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 1

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen ett stödpaket för avveckling av och en rättvis omställning inom pälsbranschen för att hjälpa aktörerna inom branschen att starta nya företag, skaffa ny utbildning och få nytt arbete.

Huvudtitel 35

MILJÖMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

20. Samhällen, byggande och boende

60. Överföring till Statens bostadsfond

I tillägsbudgeten ökas Statens bostadsfonds (VAR) räntestödsfullmakt för 2024 från 1,5 miljarder euro till 2,25 miljarder euro.

Propositionen är i och för sig en konjunkturpolitiskt motiverad förbättring i förhållande till regeringens tidigare riktlinjer, men den räcker dock inte tillnärmelsevis till för att svara mot de befintliga behoven och omfattningen av det svåra läget inom byggbranschen. Dessutom är det fråga om en ändrad tidsplan och inte om att återta tidigare nedskärningar, vilket innebär att höjningen av räntestödsfullmakten för i år minskar de följande årens fullmakter med motsvarande summa. Under momentet föreslås inget tilläggsanslag.

Byggbranschen befinner sig i en historisk recession och skulle redan från hösten ha behövt ett omfattande stöd- och stimulanspaket där också Statens bostadsfond bör ha en central roll. Läget är dåligt och den närmaste framtiden ser inte ljusare ut för arbetstagare eller företag inom bygg-

Betänkande FiUB 3/2024 rd

Reservation 3 /vänst

branschen. Ändringen av tidsplanen för VAR och vissa andra åtgärder inom byggsektorn kan därför anses vara ”för lite, för sent”. Både konjunkturpolitiskt och med tanke på byggnadsinvesteringarnas kostnadseffektivitet är det nu samhällsekonomiskt förnuftigt att i betydande grad satsa på byggande och också på den offentliga sektorns egna byggprojekt.

Regeringen bör också permanent återkalla nedskärningen som försvagar VAR:s funktionsförmåga och nedläggningen av offentligt understödda nybyggnader och reparationsbyggande och social bostadsproduktion i enlighet med regeringsprogrammet. Regeringens politik för att sänka den sociala bostadsproduktionen är en starkt ideologisk linje som ökar ojämlikheten i boendet och försämrar tillgången till bostäder till rimligt pris och som vi inte kan godkänna. I kombination med regeringens andra nedskärningar i boendet, såsom de historiska försämringarna av bostadsbidraget, ter sig regeringens beslut som en ytterst orättvis och radikal klasspolitik. Tvärtom bör finansieringen och medelsanskaffningen från Statens bostadsfond stärkas.

Enligt regeringsprogrammet ska regeringen i fortsättningen öka andelen kortfristiga räntestöd i Statens bostadsfonds verksamhet. Vi anser att en sådan ändring av riktlinjerna är ogrundad och att tyngdpunkten också i fortsättningen tydligt bör ligga på långa räntestöd.

Finansministeriets uppfattning i sitt yttrande till Finansutskottet, att det över huvud taget inte finns någon sådan ”marknadsbrist” i Finland som skapar behov av en självständig aktör som Statens bostadsfond och dess nya inkomstkällor, är ytterst radikal och strider mot ett långvarigt bostadspolitiskt samförstånd.

I Vänsterförbundets alternativa budget för 2024 föreslog vi ett omfattande stödpaket på sammanlagt 450 miljoner euro för byggbranschen. De projekt som finansieras med dessa understöd ska sammanlagt omfatta flera miljarder euro. I vårt förslag skulle nedskärningarna för ARA ha ställts in och befogenheterna utökats avsevärt. Också regeringens övriga nedskärningar i byggnadsbranschen bör återtas. Exempelvis har energiunderstödet till bostadssammanslutningar och understödet till renovering av uppvärmningen i hushåll varit populära stöd som har påskyndat omställningen till koldioxidneutralitet och hjälpt hushållen att minska sina energikostnader. Regeringen har beslutat att avskaffa dem helt och hållet.

Jag föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 2

Riksdagen förutsätter att regeringen betydligt ökar den sociala bostadsproduktionen för att svara på det ökande behovet.

Reservationens förslag till uttalande 3

Riksdagen förutsätter att regeringen tryggar Statens bostadsfonds (VAR) verksamhetsförutsättningar som en självständig fond utanför budgeten, återtar nedskärningarna av VAR enligt regeringsprogrammet och utvecklar VAR:s inkomstförvärv i enlighet med det bostadspolitiska utvecklingsprogram som fastställts under den föregående regeringsperioden.

Betänkande FiUB 3/2024 rd
Reservation 3 /vänst

Reservationens förslag till uttalande 4

Riksdagen förutsätter att tyngdpunkten i Statens bostadsfonds verksamhet även i fortsättningen ligger på långsiktigt räntestöd.

Reservationens förslag till uttalande 5

Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med nästa tilläggsbudget lämnar till riksdagen ett konjunkturrelaterat stimulanspaket för byggbranschen för att förhindra konkurser och arbetslöshet och påskynda nödvändiga investeringar som gäller reparationer, energirenoveringar och nybyggnation.

Förslag

Jag föreslår

att riksdagen godkänner förslaget till en tilläggsbudget för 2024 enligt betänkandet och

att riksdagen godkänner de ovan föreslagna 5 uttalandena.

Helsingfors 16.4.2024

Hanna Sarkkinen vänst